

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
економіки підприємства
та організації бізнесу
Протокол № 2 від 29.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність	072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	"Фінанси і кредит"
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Олена РЕВЕНКО

Завідувач кафедри
економіки підприємства та
організації бізнесу

Тетяна ВЛАСЕНКО

Гарант програми

Ольга ПОЛТІНІНА

Харків
2023

ВСТУП

В умовах ринкової економіки центр економічної діяльності переміщується до первинної ланки економіки – підприємства, на рівні якої створюється потрібна суспільству продукція, виявляються необхідні послуги, приймаються технічні, організаційні, економічні та соціальні рішення, від яких залежить ефективність функціонування системи господарювання в цілому. В сучасному нестійкому зовнішньому середовищі змінюються умови ухвалення рішень, а, отже, і підходи до організації та ведення діяльності підприємства. З метою забезпечення ефективного економічного управління та поновлення повноцінного виробництва керівники підприємств мають трансформувати технології та бізнес-моделі з урахуванням наявних викликів та чинників розвитку.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи професійних компетентностей щодо використання основ прикладної економіки, методів організації ефективної діяльності для вирішення конкретних економічних завдань первинної, самостійної і економічно виокремлено ланки національної економіки – підприємства на сучасному етапі розвитку економіки.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування вміння щодо дослідження системи факторів, які впливають на функціонування підприємства;
- виявлення закономірностей здійснення виробничих процесів та особливостей реалізації економічних відносин;
- засвоєння основних методи врахування, оцінки витрат та результатів діяльності підприємства;
- ухвалення управлінських рішень щодо напрямів та факторів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни виступає підприємство як відкрита ринкова система. Предметом навчальної дисципліни є економічні процеси та пов'язані з ними впливи на економіку підприємства.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР 10	СК 01
ПР 11	ЗК 09
ПР 12	СК 09
ПР 14	СК 01
ПР 18	ЗК 07
ПР 19	СК11
ПР 21	ЗК 14

де, ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування та ресурсне забезпечення підприємств в умовах ринкового середовища

Тема 1. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин

1.1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Поняття підприємства. Мета функціонування підприємства, його завдання, функції. Ознаки підприємства як: суб'єкта господарювання. юридичної особи. Характеристика основних видів діяльності підприємства (звичайна, основна, операційна, фінансова, інвестиційна, інша). Порядок створення та ліквідації підприємства.

1.2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Класифікація підприємств за: формою власності, розмірами, способом утворення, організаційно-правовою формою діяльності. Характеристика організаційно-правових форм підприємства та критерії їх вибору. Правові основи створення, діяльності, реорганізації, ліквідації та управління підприємств різних організаційно-правових форм. Форми об'єднання підприємств, їх характеристика.

1.3. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства. Ринкове середовище функціонування підприємств. Характеристика зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств. Методичні підходи до оцінювання середовища господарювання підприємства.

1.4. Основи оподаткування підприємства. Правові основи оподаткування підприємств. Види податків. Спрощена система оподаткування.

Тема 2. Структура та управління підприємством.

2.1. Основи управління підприємством. Призначення та принципи управління підприємством. Функції управління підприємством.

2.2. Основні типи організаційних структур управління. Особливості лінійних, функціональних, лінійно-функціональних, дивізійних, матричних структур. Їх переваги та недоліки.

Тема 3. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

3.1. Основи управління підприємством. Функції управління. Поняття персоналу. Промислово-виробничий та непромисловий персонал підприємства. Склад промислово-виробничого персоналу. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації, спеціалізації. Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією, віком тощо.

3.2. Організаційна структура управління підприємством. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Чинники, які мають враховуватися у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу. Показники руху персоналу.

3.3. Організаційно-правові форми господарювання. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм господарювання. Фінансові аспекти організації різних видів підприємств.

Тема 4. Основні засоби підприємства.

4.1. Поняття, класифікація і структура основних засобів підприємства. Види основних засобів у залежності від участі у виробничому процесі: виробничі та невиробничі. Активна та пасивна частини основних виробничих засобів. Власні та залучені.

4.2. Методи оцінки вартості основних засобів. Методи оцінки та види вартості основних засобів: первісна, переоцінена, залишкова, справедлива, ліквідаційна, вартість, що амортизується. Середньорічна вартість основних засобів.

4.3. Знос та амортизація основних засобів. Види зносу (моральний та фізичний). Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.

4.4. Показники стану, руху та ефективності використання основних засобів. Порядок розрахунку стану, руху та ефективності використання основних засобів. Аналітичні висновки за результатами розрахунку показників.

Тема 5. Оборотні кошти підприємства.

5.1. Загальна характеристика, структура та кругообіг оборотних коштів підприємства. Сутнісна характеристика оборотних коштів як частини засобів виробництва. Порівняльна характеристика основних засобів та оборотних коштів підприємства. Стадії кругообігу оборотних коштів. Джерела

формування оборотних засобів. Класифікація оборотних активів за різними ознаками.

5.2. Нормування оборотних коштів підприємства. Порядок розрахунку норми та нормативів оборотних коштів. Планування обсягів та структури оборотних коштів підприємства.

5.3. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства. Порядок розрахунку показників ефективності використання основних засобів. Аналітичні висновки за результатами розрахунку показників.

Тема 6. Інвестиційні ресурси підприємства.

6.1. Поняття інвестицій. Склад майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність. Класифікація інвестицій за різними ознаками.

6.2. Визначення капіталовкладень. Характеристика та форми здійснення капіталовкладень.

6.3. Показники оцінки ефективності інвестицій. Порядок розрахунку та критерії оцінювання ефективності інвестиційного проекту на основі визначених показників. Особливості обґрунтування управлінських рішень щодо інвестиційних проектів.

6.4. Чинники підвищення ефективності використання інвестицій. Ефективність інвестиційного проекту. Шляхи підвищення ефективності використання реальних та фінансових інвестицій.

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічні результати та економічна ефективність діяльності підприємства

Тема 7. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.

7.1. Продукція, її різновиди. Послуга та її специфічні риси. Номенклатура та асортимент продукції (послуг). Вимірники обсягу продукції (послуг): натуральні, умовно-натуральні та вартісні. Методика визначення товарної, валової, реалізованої і чистої продукції.

7.2. Якість продукції. Поняття якості. Показники якості продукції.

7.3. Конкурентоспроможність продукції: сутність, особливості оцінювання. Поняття конкурентоспроможності продукції. Фактори впливу та етапи оцінки конкурентоспроможності продукції. Інтегральний показник конкурентоспроможності.

Тема 8. Витрати і ціни на продукцію.

8.1. Сутність собівартості продукції. Види собівартості продукції. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції та їх класифікація. Групування витрат за економічними елементами та статтями витрат.

8.2. Напрями зниження витрат підприємства та собівартості продукції. Точка беззбитковості. Показники собівартості продукції, які використовуються в господарській практиці: витрати на 1 грн товарної продукції, собівартість окремих видів продукції, зниження собівартості порівняльної товарної продукції.

8.3. Ціни на продукцію: сутнісна характеристика, види, методи встановлення. Поняття ціни, її види. Торгівельні націнки та податки, які впливають на формування ціни продажу. Особливості ціноутворення на підприємстві.

Тема 9. Інноваційна діяльність підприємства.

9.1. Загальна характеристика інновацій та інноваційної діяльності підприємства. Види інновацій. Поняття інноваційної діяльності та форми її інвестування. Компоненти інноваційного процесу.

9.2. Науково-технічний прогрес та його вплив на інноваційну діяльність. Характеристика форм науково-технічного прогресу. Характер впливу форм НТП на здійснення інноваційної діяльності.

9.3. Оцінювання результативності інноваційної діяльності підприємства. Показники та порядок оцінювання результативності інноваційної діяльності підприємства.

Тема 10. Фінансові результати діяльності підприємства.

10.1. Сутність категорії «фінансові результати діяльності підприємства». Прибуток та збиток як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Види прибутку підприємства. Податковий прибуток. Маржинальний прибуток.

10.2. Види доходів підприємства, їх характеристика. Структура доходів. Особливості їх врахування при складанні звітності.

10.3. Види витрат підприємства, їх характеристика. Структура витрат. Особливості їх врахування при складанні звітності.

10.4. Методика визначення фінансових результатів підприємства. Визначення видів прибутку. Порядок визначення чистого прибутку у звітності.

10.5. Аналіз фінансового стану підприємства. Порядок розрахунку показників ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності діяльності підприємства.

Тема 11. Економічна ефективність діяльності підприємства.

11.1. Економічний ефект та економічна ефективність. Порівняльна характеристика економічного ефекту та ефективності. Види показників економічного ефекту на національному рівні, територіальному та рівні підприємства.

11.2. Показники економічної ефективності діяльності підприємства. Види показників економічної ефективності. Їх характеристика та аналіз.

11.3. Основні фактори та напрямки економічного зростання підприємства в ринковому середовищі. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства. Їх ресурсна, організаційна та технологічна складова.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Визначення особливостей організації діяльності та оподаткування підприємств: законодавчі аспекти та практика застосування
Тема 2. Завдання 2.	Виявлення особливостей функціонування підприємств різних організаційно-правових форм
Тема 3. Завдання 3.	Обґрунтування ОСУ підприємством, аналіз їх переваг та недоліків. Визначення чисельності, руху персоналу та продуктивності його праці
Тема 4. Завдання 4.	Аналіз стану, руху та забезпеченості основними засобами підприємства, оцінка ефективність їх використання
Тема 5. Завдання 5.	Аналіз забезпеченості підприємства оборотним капіталом та ефективності його використання
Тема 6. Завдання 6.	Обґрунтування управлінських рішень щодо інвестиційних проєктів
Тема 7. Завдання 7.	Оцінка конкурентоспроможності продукції
Тема 8. Завдання 8.	Визначення собівартості, витрат, ціни та точки беззбитковості підприємства
Тема 9. Завдання 9.	Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства. Планування створення інноваційного продукту
Тема 10. Завдання 10.	Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства з використанням Форми 2 «Звіт про фінансові результати». Визначення результатів діяльності підприємства. Фінансовий аналіз діяльності підприємства
Тема 11. Завдання 11.	Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 11	Вивчення лекційного матеріалу та нормативної бази України
Тема 1 - 11	Підготовка до практичних занять
Тема 2, 3, 8	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань
Тема 9	Написання есе
Тема 1 - 11	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10), проблемна лекція (Тема 1, 9, 11), лекція-діалог (Тема 7)).

Наочні (демонстрація (Тема 1-11)).

Практичні (практична робота (Тема 1 – 11), есе (Тема 9), кейс-метод (Тема 1, 2, 7, 10, 11)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів. Для дисципліни «Економіка підприємства», де формою семестрового контролю є екзамен (іспит), максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту), складання якого здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається шляхом підсумовування балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (15 балів), письмова контрольна робота (14 балів), колоквіум (20 балів), експрес-опитування (5 балів), есе (6 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит».
Семестр III
Навчальна дисципліна «Економіка підприємства»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове) – (18 балів).

<i>Оберіть одну правильну відповідь з представлених варіантів</i>	
1	Фондомісткість – це: а) вартість валової продукції з розрахунку на 1 грн. вартості основних виробничих фондів; б) відношення вартості основних виробничих фондів до вартості валової продукції; в) вартість основних виробничих фондів з розрахунку на одного середньорічного працівника; г) усі відповіді неправильні.
2	Укажіть тип структури управління, що побудований за принципом ієрархії управління і ґрунтується на безпосередній підпорядкованості нижчої ланки управління вищій: а) вертикальна; б) лінійна; в) проектна; г) дивізійна.
3	Коефіцієнт обігу з прийому (Кп) розраховують як: а) різниця чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року та чисельності працівників на підприємстві на початок року. б) різниця чисельності працівників на підприємстві на початок року та чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року; в) відношення чисельності працівників на підприємстві на початок року до чисельності працівників, прийнятих на роботу до підприємства протягом року; г) відношення чисельності працівників, прийнятих на роботу за звітний період до середньооблікової чисельності штатних працівників.
4	Вартість, що представляє собою різницю між первісною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу, – це: а) переоцінена вартість; б) залишкова вартість; в) вартість, що амортизується; г) справедлива вартість.
5	Тривалість одного обороту оборотних коштів показує: а) проміжок часу від вкладання інвестицій до отримання доходів; б) проміжок часу необхідний для виробництва певного виду продукції; в) скільки днів становить період між поставками товарно-матеріальних цінностей; г) за скільки днів оборотні кошти здійснюють один кругообіг.
6	Показник тривалості виробничого циклу використовують при визначенні нормативу оборотних коштів у: а) виробничих запасах;

	<p>б) незавершеному виробництві; в) витратах майбутніх періодів; г) готовій продукції.</p>
7	<p>Укажіть, які з перелічених елементів виробництва відносяться до основних засобів підприємства: а) будинки, споруди, обладнання, транспортні засоби; б) постійні працівники підприємства; в) патенти, ліцензії, програмне забезпечення; г) матеріали, паливо, запасні частини.</p>
8	<p>8. Метою функціонування підприємства на ринку є: а) задоволення суспільних потреб у певних видах продукції та одержання прибутку; б) насичення ринку певним видом продукції у максимально можливих обсягах; в) отримання максимальної виручки; г) зменшення безробіття.</p>
9	<p>Внутрішня ставка доходності (рентабельності) інвестиційного проекту дорівнює: а) відношенню прибутку від реалізації продукції, що заплановано виробляти, до її собівартості; б) відношенню прогнозованого за інвестиційним проектом прибутку до вартості активів підприємства; в) ставці дисконтування, за якої значення показника чистої теперішньої вартості інвестиційного проекту (NPV) стає рівним нулю; г) відношенню прибутку від інвестиційного проекту до суми інвестованих коштів.</p>
10	<p>Якщо значення показника чистої теперішньої вартості інвестиційного проекту (NPV) є позитивним, то: а) період окупності інвестиційного проекту становить менше одного року. б) такий інвестиційний проект є ефективним; в) обсяг витрат на такий інвестиційний проект буде щорічно зростати; г) такий інвестиційний проект не є ефективним.</p>
11	<p>Валовий прибуток – це: а) частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність; б) чистий дохід за вирахуванням собівартості реалізованої продукції; в) виручка від підприємницької діяльності; г) чистий дохід підприємства.</p>
12	<p>Якщо точка беззбитковості 1200 шт., умовно-змінні витрати на одиницю продукції 25 грн./шт., а ціна одиниці продукції 42 грн./шт., то величина умовно-постійних витрат підприємства складає: а) 20400 грн; б) 10000 грн; в) 2200 шт.; г) 2500 грн.</p>
13	<p>Рентабельність продукції розраховується як відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції (у відсотках)? а) так; б) ні.</p>
14	<p>Покупні напівфабрикати належать до: а) незавершеного виробництва; б) готової продукції; в) витрат майбутніх періодів; г) виробничих запасів.</p>

Зіставте поняття та їх визначення													
15	Визначити відповідність між методами оцінки основних засобів та їх характеристиками: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Методи оцінки</th> <th>Характеристика</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Первісна вартість</td> <td>А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.</td> </tr> <tr> <td>2. Справедлива вартість</td> <td>Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.</td> </tr> <tr> <td>3. Залишкова вартість</td> <td>В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.</td> </tr> <tr> <td>4. Ліквідаційна вартість</td> <td>Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, я також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.</td> </tr> </tbody> </table>	Методи оцінки	Характеристика	1. Первісна вартість	А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.	2. Справедлива вартість	Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.	3. Залишкова вартість	В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.	4. Ліквідаційна вартість	Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, я також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.		
Методи оцінки	Характеристика												
1. Первісна вартість	А. Вартість, яка відображає поточну ринкову вартість об'єкта основних засобів на дату оцінки та за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між зацікавленими і незалежними сторонами.												
2. Справедлива вартість	Б. Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство чекає отримати від реалізації необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.												
3. Залишкова вартість	В. Вартість, що представляє собою різницю між первинною вартістю об'єкта основних засобів і величиною нарахованого на дату оцінки зносу.												
4. Ліквідаційна вартість	Г. Фактичні витрати на створення основних засобів, я також їх транспортування, монтаж, наладку, страхування.												
16	Визначити відповідність між показниками рентабельності та їх характеристиками: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Показник</th> <th>Характеристика</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Рентабельність продукції</td> <td>А. Відношення валового прибутку до суми середньорічної вартості основних виробничих засобів та середньорічної вартості оборотних засобів (у %)</td> </tr> <tr> <td>2. Рентабельність виробництва</td> <td>Б. Відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції (у %)</td> </tr> <tr> <td>3. Рентабельність продажу</td> <td>В. Відношення прибутку від операційної діяльності до обсягу продажу продукції (у %)</td> </tr> <tr> <td>4. Рентабельність від операційної діяльності</td> <td>Г. Відношення чистого прибутку до власного капіталу (у %)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)</td> </tr> </tbody> </table>	Показник	Характеристика	1. Рентабельність продукції	А. Відношення валового прибутку до суми середньорічної вартості основних виробничих засобів та середньорічної вартості оборотних засобів (у %)	2. Рентабельність виробництва	Б. Відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції (у %)	3. Рентабельність продажу	В. Відношення прибутку від операційної діяльності до обсягу продажу продукції (у %)	4. Рентабельність від операційної діяльності	Г. Відношення чистого прибутку до власного капіталу (у %)		Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)
Показник	Характеристика												
1. Рентабельність продукції	А. Відношення валового прибутку до суми середньорічної вартості основних виробничих засобів та середньорічної вартості оборотних засобів (у %)												
2. Рентабельність виробництва	Б. Відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції (у %)												
3. Рентабельність продажу	В. Відношення прибутку від операційної діяльності до обсягу продажу продукції (у %)												
4. Рентабельність від операційної діяльності	Г. Відношення чистого прибутку до власного капіталу (у %)												
	Д. Відношення валового прибутку до витрат операційної діяльності (у %)												

Завдання 2 (стереотипне) – (5 балів).

Оклад секретаря на підприємстві, що виготовляє металопластикові вікна, складає 8500 грн. Також йому нараховано премію у розмірі 25% від фактичного заробітку. У звітному місяці 22 робочі дні. Розрахувати заробітну плату, яка нарахована працівникові, а також суму, яку він отримає після сплати податків.

Завдання 2 (діагностичне) – (7 балів).

Підприємство ТОВ «Мікрон» планує реалізацію інвестиційного проекту щодо придбання високотехнологічного обладнання для надання послуг інтернету у селищі Буди (Харківська обл.) на суму 10 млн. грн. з майбутніми щорічними грошовими потоками, наведеними у табл. 1:

Грошові потоки за проектом, млн. грн.

Роки	Річний випуск продукції, млн. грн.
1-й	3,5
2-й	6,0
3-й	9,7
4-й	2,3

Дисконтна ставка становить 20%. Визначити, чи варто інвестувати в цей інноваційний проект кошти, розрахувавши чисту теперішню вартість проекту та індекс прибутковості проекту.

Завдання 3 (евристичне) – (10 балів).

Визначити точку беззбитковості для деревообробного підприємства, якщо річний випуск виробів (корпусів для диванів) складає 15 тис. одиниць. Чистий дохід (виручка) від їх реалізації дорівнює 9800 тис. грн., умовно-змінні витрати на весь випуск даної продукції становили 2200 тис. грн.; прибуток на одиницю продукції становить 195 грн.

Також зробити висновки щодо зони безпеки, якщо відомо про підвищення у наступному році орендної плати за складські приміщення, що може призвести до збільшення умовно-постійних витрат підприємства на 10%.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та організації бізнесу протокол № ____ від «__» _____ 20__ р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Олена РЕВЕНКО

Зав. кафедрою

д.е.н., проф. Тетяна ВЛАСЕНКО

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (тестове, максимальна оцінка 18 балів).

За кожний правильний тест – 1 бал.

Тестові завдання включають 16 тестів різного типу, серед яких:

14 тестових завдань з вибором одного правильного варіанту з представлених – 1 бал;

2 тестових завдань на знаходження відповідності – 2 бали (неповна відповідь 1 бал).

Завдання 2 (стереотипне, максимальна оцінка 5 балів).

1 бали – за правильне представлення та використання методичного апарату (обрану формулу) визначення показника;

3 бали – за арифметичну правильність розрахунку показника;

1 бал – за наявність висновків та правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника.

Завдання 3 (діагностичне, максимальна оцінка 7 балів).

1 бали – за правильно обрану послідовність етапів виконання розрахунків;

- 2 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку показників;
- 3 бали – за арифметичну правильність розрахунку показників;
- 1 бал – за наявність та ґрунтовність висновків, правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника;

Завдання 4 (евристичне, максимальна оцінка 10 балів).

- 1 бали – за правильно обрану послідовність етапів виконання завдання, логіку викладення матеріалу та здійснення розрахунків;
- 3 бали – за правильне представлення та використання методичного апарату (обрану формулу) визначення показника;
- 2 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму здійснення розрахунку та правильне застосування методичного апарату для додаткових розрахунків;
- 2 бали – за арифметичну правильність розрахунку показників;
- 2 бали – за наявність та ґрунтовність висновків, правильну інтерпретацію в них значення визначеного показника;

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.
2. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики рівня професійних компетентностей [Електронний ресурс] : навч.-практ. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова, Н. В. Лепетюха [та ін.]. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 333 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22559>
3. Лисак О. І. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. І. Лисак, Л. О. Андрєєва, Л. О. Болтянська . – Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.

Додаткова

4. Власенко Т. А. Особливості економічної безпеки аграрних підприємств у сучасних умовах: перспективи та зв'язок з технологічним менеджментом / Т. А. Власенко, О. В. Ревенко, Н. В. Дзюбановська // Український журнал прикладної економіки та техніки. - 2023. – Т. 8. - № 2. - С. 16– 21. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29684>
5. Економіка підприємства: магістерський курс : навчальний посібник/ за ред. проф. А. І. Яковлева, доц. Ларки Л.С. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – 516 с.
6. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум / В. М. Кузьмін. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. – 51 с.
7. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства / О. В. Ревенко // Ефективна економіка [Електронне видання]. – 2021. – № 8. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26858>

Інформаційні ресурси

7. Господарський кодекс України // Верховна Рада України: від 16.01.2003, № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

11. Цивільний кодекс України // Верховна Рада України: від 31.03.2019. № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.